

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.009.06.2018
P/18/093

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/093 – Finansowanie działalności ochotniczych straży pożarnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	Monika Popławska, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LWA/97/2018 z dnia 12 czerwca 2018 r. Wanda Dąbrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/101/2018 z dnia 22 czerwca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie ¹ ul. Jagiellońska 26, 03-719 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Struzik, Marszałek Województwa Mazowieckiego (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W okresie objętym kontrolą³ zagadnienia dotyczące poprawy wyposażenia jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej uwzględniono w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze, a także w innych dokumentach określających działania Samorządu Województwa Mazowieckiego, tj. w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2014-2020⁴, Programie „OSP-2016 – 2017” oraz w Zadaniu „OSP-2017”, co NIK ocenia pozytywnie. Podczas realizacji dwuletniego Programu „OSP – 2016-2017” zapewniona została spójność z RPO WM 2014-2020. Urząd podejmował działania mające na celu przekazanie gminom/miastom całości środków przeznaczonych w budżecie Województwa Mazowieckiego na wsparcie jednostek OSP.

Weryfikacji wniosków gmin/miast o udzielenie dofinansowania na wyposażenie jednostek OSP dokonywały Komisje powołane przez Marszałka Województwa Mazowieckiego, w skład których wchodził również przedstawiciel Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP. Przy wyborze wniosków Komisje brały pod uwagę różne aspekty, m.in. bycie lub możliwość wejścia do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁵, możliwości finansowe gminy, pozyskanie środków z innych źródeł finansowania, specyfikę jednostki OSP oraz sprzęt, który posiada.

Urząd nadzorował wykorzystanie przez gminy/miasta środków z budżetu Województwa Mazowieckiego. Analiza wybranej próby rozliczeń dotacji wykazała, że gminy/miasta, które otrzymały dotację celową wykorzystywały ją zgodnie

¹ Dalej także: *Urząd, Urząd Marszałkowski*.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Lata 2014-2017.

⁴ Dalej także: *RPO WM 2014-2020*.

⁵ Dalej: *ksrg*.

z przeznaczeniem na zakup samochodów lub specjalistycznego sprzętu i rozliczyły się z otrzymanej dotacji zgodnie z postanowieniami umowy, a w przypadku niewykorzystania środków w całości zwróciły je w terminie. Zrealizowane zostały cele określone w Programie/Zadaniu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozdysponowanie i rozliczenie środków publicznych na funkcjonowanie OSP

Opis stanu faktycznego

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze⁶ uwzględniono problematykę bezpieczeństwa ludności, wskazując że bezpieczeństwo publiczne powinno być zapewnione poprzez poprawę wyposażenia m.in. ochotniczej straży pożarnej, jak też wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych w pracy służb ratowniczych.

W okresie objętym kontrolą wsparcie finansowe dla jednostek OSP na terenie Województwa Mazowieckiego realizowano w ramach:

- dwuletniego Samorządowego Programu dotyczącego pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup nowych samochodów ratowniczo-gaśniczych ze sprzętem ratowniczo-gaśniczym zamontowanym na stałe oraz zakup sprzętu ratowniczo – gaśniczego dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych „OSP - 2016-2017”,
- rocznego Zadania Samorządowego dotyczącego pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup nowych samochodów ratowniczo- gaśniczych ze sprzętem ratowniczo-gaśniczym zamontowanym na stałe dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych „OSP – 2017”, realizowanych z budżetu samorządu województwa,

a także w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020, Oś Priorytetowa V „Gospodarka przyjazna środowisku”, Działanie 5.1. Dostosowanie do zmian klimatu. Podstawą do wyznaczenia obszarów wsparcia dla RPO WM na lata 2014 - 2020 była Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Ww. samorządowy Program i Zadanie, przygotowane i prowadzone przez Urząd Marszałkowski (Departament Organizacji), były realizowane w latach 2016-2017. W latach 2014-2015 nie realizowano samorządowych zadań wspierających jednostki OSP, finansowanych z budżetu samorządu z uwagi na jego trudną sytuację finansową⁷.

W grudniu 2017 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o kontynuowaniu w 2018 r. pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup nowego sprzętu specjalistycznego, nowych średnich i ciężkich samochodów ratowniczo – gaśniczych ze sprzętem ratowniczo- gaśniczym zamontowanym na stałe oraz nowych lekkich samochodów ratowniczo – gaśniczych dla jednostek Ochotniczych Straży pożarnych „OSP- 2018”. Czas realizacji: przyjmowanie wniosków - od 4 stycznia 2018 r., realizacja zawartych umów – 31 grudnia 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 4-19, 29-46, 74-84, 265-271, 391, 402-410, 413-416)

⁶ Przyjęta uchwałą Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 28 października 2013 r.

⁷ Pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup sprzętu specjalistycznego dla jednostek OSP udzielano od 2006 r.

W latach 2016 – 2017 w ramach wsparcia finansowego dla gmin/miast, z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego przekazano, na podstawie umów zawartych z gminami/miastami (i dyspozycji płatności), łącznie 7 347,5 tys. zł z przeznaczeniem na zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, specjalistycznej odzieży ochronnej i specjalistycznego sprzętu dla 183 jednostek OSP, z tego:

- „OSP-2016-2017” - 2 847,5 tys. zł w 2016 r. na zakup dla 115 jednostek OSP sprzętu ratowniczo – gaśniczego oraz samochodów ze sprzętem ratowniczo – gaśniczym zamontowanym na stałe i 200,0 tys. zł w 2017 r. na zakup dla dwóch jednostek OSP ciężkiego i średniego samochodu ze sprzętem ratowniczo – gaśniczym zamontowanym na stałe,
- „OSP-2017” – 3 600,0 tys. zł na zakup dla 36 jednostek OSP średnich samochodów ratowniczo – gaśniczych ze sprzętem ratowniczo – gaśniczym zamontowanym na stałe,
- poza zadaniem „OSP-2017” (w związku z niewykorzystaniem przez gminy/miasta całości środków przeznaczonych na „OSP-2017”) – 700,0 tys. zł na zakup specjalistycznej odzieży ochronnej, specjalistycznego sprzętu dla 28 jednostek OSP i samochodów ratowniczo-gaśniczych dla dwóch OSP.

W wyniku naboru projektów: *Wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych* (Działanie 5.1. Dostosowanie do zmian klimatu) podpisano 30 umów o dofinansowanie realizacji projektów o łącznej wartości całkowitej 31 182,1 tys. zł, w tym kwota dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 12 283,9 tys. zł (wg aneksów na 25.06.2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 391, 396, 398-399, 415-416)

1.1. W ramach RPO WM 2014-2020, Oś Priorytetowa V „Gospodarka przyjazna środowisku”, Działanie 5.1. realizowano projekty dotyczące wzmocnienia potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych poprzez: zakup pojazdów ratowniczo – gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych, sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno – ekologicznego, grup poszukiwawczo – ratowniczych, a także sprzętu jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Zgodnie z założeniami programu na realizację działania 5.1 zaplanowano kwotę 29 490 483 euro, z czego na wsparcie OSP planowano przeznaczyć 10% wartości przyznanej alokacji.

Realizację projektów dofinansowanych z funduszy europejskich w ramach Działania 5.1. prowadziła Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych⁸, na mocy porozumienia zawartego 2 lipca 2015 r. z Zarządem Województwa Mazowieckiego⁹.

(dowód: akta kontroli str. 20-28, 38-46)

1.2. W styczniu 2016 r.¹⁰ Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o uruchomieniu w 2016 r. Samorządowego Programu dotyczącego pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup nowych samochodów ratowniczo- gaśniczych ze sprzętem ratowniczo-gaśniczym zamontowanym na stałe oraz zakup sprzętu ratowniczo – gaśniczego dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych „OSP - 2016-2017”¹¹. Celem Programu była poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

⁸ Samorządowa jednostka organizacyjna Województwa Mazowieckiego.

⁹ Porozumienie Nr 1-RF/RF-II-BF/15/PZ w sprawie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Wzór porozumienia zaakceptowany uchwałą Nr 860/52/15 Zarządu Województwa Mazowieckiego z 30 czerwca 2015 r.

¹⁰ Na posiedzeniu Zarządu Województwa Mazowieckiego w dniu 12 stycznia 2016 r.

¹¹ Zarząd Województwa Mazowieckiego, na posiedzeniu w dniu 8 lutego 2016 r., wyraził zgodę na zmianę założeń Programu w celu uzyskania spójności w zakresie możliwości pozyskania przez gminy dofinansowania z różnych źródeł, w tym w ramach RPO WM 2014-2020. Dalej także: *OSP- 2016- 2017*.

poprzez doposażenie w samochody i specjalistyczny sprzęt jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które są lub spełniają czy też pretendują do spełnienia warunków włączenia do systemu ksrg. Czas realizacji Programu: od 12 stycznia 2016 r. – wprowadzenie informacji na Zarząd Województwa Mazowieckiego do 31 stycznia 2017 r. – rozliczenie przyznanej pomocy finansowej w formie dotacji celowej (do 31 stycznia 2018 r. rozliczenie przyznanej pomocy finansowej w formie dotacji celowej na zakup samochodów z udziałem środków RPO WM 2014 – 2020).

Środki finansowe na realizację „OSP-2016 – 2017” przeznaczono w wysokości 5 000,0 tys. zł (dochody własne)¹², z tego w 2016 r. - 3 000,0 tys. zł i w 2017 r. - 2 000,0 tys. zł. W trakcie trwania Programu zmieniano wysokość przeznaczonych środków na wsparcie OSP, z uwagi na rezygnację gmin z przyznanej dotacji.

Przedmiotem wsparcia objęto zakup dla jednostek OSP sprzętu ratowniczo – gaśniczego (wysokość kwoty dofinansowania nie może przekroczyć 25% całkowitych kosztów) oraz nowych samochodów (ciężkiego i średniego) ratowniczo- gaśniczych z zamontowanym na stałe sprzętem ratowniczo-gaśniczym (dofinansowanie w wysokości do 100,0 tys. zł). Pomoc finansowa w formie dotacji celowej mogła być przyznana gminom/miastom dla jednostek OSP, a wnioski mógł złożyć wyłącznie: wójt/burmistrz/prezydent. Maksymalną liczbę wniosków złożonych przez gminę/miasto uzależniono od liczby jednostek OSP znajdujących się na terenie gminy.

Źródłem finansowania Programu „OSP – 2016 – 2017” były środki pochodzące z budżetu Województwa Mazowieckiego, budżetów gminnych/miejskich, OSP i innych pozyskanych przez gminę/miasto czy OSP (np. środki z RPO WM 2014-2020, WFOŚiGW, MSW).

W ramach Programu gminy/miasta złożyły 211 wniosków na łączną kwotę dofinansowania powyżej 12 000,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 68-132, 177-187)

Analizę złożonych wniosków przeprowadziła Komisja ds. rekomendowania Zarządowi Województwa Mazowieckiego jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych na wyposażenie których gmina/miasto otrzyma pomoc finansową, powołana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego¹³. W skład Komisji wchodził przedstawiciel: Komisji Prawa, Samorządu, Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Sejmiku Województwa Mazowieckiego, Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie¹⁴ (członek z głosem doradczym) oraz Zarządu Województwa Mazowieckiego. W pracach Komisji uczestniczył z głosem doradczym ekspert w zakresie pożarnictwa¹⁵. Komisja działała na podstawie Regulaminu pracy Komisji, stanowiącego załącznik do zarządzenia ją powołującego. W pierwszej kolejności rozpatrywano wnioski gmin/miast, które przystąpiły do projektu w ramach RPO WM 2014-2020 w celu zakupu samochodów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek OSP oraz wnioski gmin/miast, które spełniają lub pretendują do spełnienia warunków włączenia do ksrg, w następnej kolejności wnioski dotyczące zakupu sprzętu specjalistycznego. Komisja dysponowała informacjami dotyczącymi m.in. liczby zdarzeń w gminie,

¹² Uchwała Nr 73/16 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 16 maja 2016 r. zmieniona uchwałami Nr 121/16 z 5 września 2016 r., Nr 162/16 z 24 października 2016 r., Nr 202/16 z 21 listopada 2016 r., 226/16 z 19 grudnia 2016 r. i 2017/17 z 21 listopada 2017 r.

¹³ Zarządzeniem Nr 169/16 z 26 lutego 2016 r. (zmienionym zarządzeniami: Nr 188/16 z 4 kwietnia 2016 r., Nr 204/16 z 22 kwietnia 2016 r.) oraz zarządzeniem Nr 249/16 z 9 sierpnia 2016 r.

¹⁴ Zastępca Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, następnie p.o. Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

¹⁵ Były Mazowiecki Komendant Wojewódzki PSP.

liczby wyjazdów jednostki OSP, rodzajów ratownictwa specjalistycznego, które jednostka OSP realizuje na poziomie podstawowym.

(dowód: akta kontroli str. 188-198, 223-228, 229-264)

Komisja zarekomendowała do udzielenia pomocy finansowej 139 jednostek OSP na łączną kwotę 5 000,0 tys. zł¹⁶, w podziale na: dofinansowanie w 2016 r. zakupu sprzętu ratowniczo – gaśniczego – 97 jednostek OSP oraz zakupu samochodów ratowniczo – gaśniczych – 22 jednostki OSP (na łączną kwotę 3 000,0 tys. zł); dofinansowanie w 2017 r. zakupu samochodów ratowniczo- gaśniczych z uwzględnieniem środków finansowych z RPO WM 2014-2020 – 20 jednostek OSP na łączną kwotę 2 000,0 tys. zł. Sejmik Województwa Mazowieckiego na posiedzeniu 16 maja 2016 r. podjął uchwałę w tym zakresie.

W trakcie realizacji Programu OSP–2016-2017 gminy zgłaszały trudności z zabezpieczeniem brakujących kwot współfinansowania zakupu i rezygnowały z przyznanej pomocy finansowej w ramach Programu. W związku z tym Komisja przeznaczała te środki na dofinansowanie zakupów dla kolejnych jednostek OSP z listy wniosków złożonych w ramach „OSP – 2016-2017”. Ostatecznie, z uwagi na rezygnację części gmin/miast, wsparciem objęto 117 jednostek OSP, przeznaczając na ten cel 2 945,8 tys. zł.

Na podstawie umów zawartych z gminami/miastami (i dyspozycji płatności) przekazano dotację celową w łącznej kwocie 3 047,5 tys. zł¹⁷ na wyposażenie 117 jednostek OSP (z tego 2 847,5 tys. zł w 2016 r. na 115 jednostek OSP oraz 200,0 tys. zł w 2017 r. na dwie jednostki OSP¹⁸).

Środki z dotacji zostały wykorzystane w kwocie 3 238,6 tys. zł, z przeznaczeniem na wyposażenie jednostek OSP, zgodnie z celem Programu.

(dowód: akta kontroli str. 68-69, 153-176, 238-250, 253-264, 391-396)

1.3. W grudniu 2016 r.¹⁹ Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o uruchomieniu nowego zadania samorządowego dotyczącego pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup nowych samochodów ratowniczo- gaśniczych ze sprzętem ratowniczo-gaśniczym zamontowanym na stałe dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych „OSP - 2017”. Celem Zadania była poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego poprzez wyposażenie w samochody jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które są lub spełniają czy też pretendują do spełnienia warunków włączenia do systemu ksrg. Czas realizacji „OSP – 2017”: grudzień 2016 r. – wprowadzenie informacji na Zarząd Województwa Mazowieckiego, do 31 grudnia 2017 r. – wydatkowanie środków finansowych przez gminy/miasta, do 31 stycznia 2018 r. - rozliczenie przyznanej pomocy finansowej w formie dotacji celowej.

Początkowo na realizację Zadania przeznaczono środki w wysokości 2 700,0 tys. zł (dochody własne), a następnie zwiększono do kwoty 5 000,0 tys. zł²⁰. W trakcie trwania Zadania zmieniano wysokość przeznaczonych środków na wsparcie OSP, z uwagi na rezygnację gmin z przyznanej dotacji.

¹⁶ Według asortymentu: pompa pożarnicza – 44 jednostki OSP, zestaw ratownictwa technicznego – 35 jednostek OSP, zestaw ratownictwa medycznego – 12 jednostek OSP, łódź płaskodenna – 4 jednostki OSP, system powiadamiania – 17 jednostek OSP, ciężki samochód ratowniczo – gaśniczy – 9 jednostek OSP, średni samochód ratowniczo – gaśniczy – 33 jednostki OSP.

¹⁷ Tj. 61% przeznaczonych środków w budżecie Województwa Mazowieckiego.

¹⁸ Gminy zrezygnowały z pomocy finansowej Województwa Mazowieckiego z powodu nieotrzymania środków z RPO WM.

¹⁹ Na posiedzeniu w dniu 27 grudnia 2017 r.

²⁰ Uchwała Nr 25/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 28 lutego 2017 r., zmieniona uchwałami Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 100/17 z 20 czerwca 2017 r., Nr 159/17 z 27 września 2017 r., Nr 206/17 z 21 listopada 2017 r., Nr 266/17 z 19 grudnia 2017 r.

Przedmiotem wsparcia w 2017 r. objęto zakup nowego ciężkiego samochodu ratowniczo- gaśniczego ze sprzętem ratowniczo-gaśniczym zamontowanym na stałe i nowego średniego samochodu ratowniczo- gaśniczego ze sprzętem ratowniczo-gaśniczym zamontowanym na stałe. Wysokość dofinansowania określono na poziomie nie większym niż 200,0 tys. zł. Gdyby gminy/miasta złożyły wnioski na łączną kwotę niższą od kwoty przeznaczonej na realizację zadania, Komisja mogła podjąć decyzję o podwyższeniu jednostkowej kwoty pomocy finansowej.

Pomoc finansowa w formie dotacji celowej mogła być przyznana gminom/miastom dla jednostek OSP, a wnioski mógł złożyć wyłącznie wójt/burmistrz/prezydent. Maksymalną liczbę wniosków złożonych przez gminę/miasto uzależniono od liczby jednostek OSP znajdujących się na terenie gminy. Wprowadzono, celem jak najsprawiedliwszego rozdysponowania posiadanych środków, regulację wykluczającą możliwość uzyskania przez jednego Beneficjenta równoczesnego dofinansowania ze środków „OSP-2017” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. Źródłem finansowania Zadania „OSP – 2017” mogły być środki pochodzące z budżetu Województwa Mazowieckiego, budżetów gminnych/miejskich, OSP i innych pozyskanych przez gminę/miasto czy OSP (np. WFOSiGW, MSW).

(dowód: akta kontroli str. 265-273, 286-303)

Gminy/miasta złożyły łącznie 81 wniosków na łączną kwotę 16 200,0 tys. zł.

Analizę złożonych wniosków przeprowadziła Komisja „OSP-2017” do spraw realizacji zadania samorządowego, dotyczącego pomocy finansowej dla gmin/miast na zakup nowych samochodów ratowniczo – gaśniczych ze sprzętem ratowniczo – gaśniczym zamontowanym na stałe dla jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2017 r., powołana przez Marszałka Województwa Mazowieckiego²¹. W skład Komisji wchodziła przedstawiciele: Komisji Prawa, Samorządu, Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Sejmiku Województwa Mazowieckiego, Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie²² (członek Komisji z głosem doradczym) oraz Zarządu Województwa Mazowieckiego. Komisja działała na podstawie Regulaminu pracy Komisji, stanowiącego załącznik do zarządzenia ją powołującego. Komisja rozpatrywała wnioski gmin/miast, które nie otrzymały dofinansowania w ramach RPO WM 2014-2020 oraz wnioski gmin/miast, które spełniają lub pretendują do spełnienia warunków włączenia do kserg. Komisja rekomendowała wnioski na kwotę łączną nie większą niż przeznaczona w budżecie Województwa Mazowieckiego na 2017 r. Komisja dysponowała informacjami dotyczącymi m.in. źródeł dofinansowania danego zakupu oraz przynależności jednostki OSP do kserg.

(dowód: akta kontroli str. 368-376, 381-390)

Z uwagi na dużą liczbę złożonych wniosków Komisja podjęła decyzję o obniżeniu kwoty dofinansowania do 100,0 tys. zł i zarekomendowała udzielenie pomocy finansowej 27 jednostkom OSP na łączną kwotę 2 700,0 tys. zł. Sejmik Województwa Mazowieckiego na posiedzeniu 28 lutego 2017 r. podjął uchwałę Nr 25/17 w tym zakresie. W związku z dużym zapotrzebowaniem zwiększono środki do kwoty 5 000,0 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie 50 jednostek OSP. W trakcie realizacji Zadania gminy zgłaszały trudności z pozyskaniem środków z innych źródeł i rezygnowały z przyznanej pomocy finansowej. Komisja, rekomendowała gminy/miasta z listy rezerwowej, które były w stanie dokonać zakupu samochodu jeszcze w 2017 r. Ostatecznie dofinansowaniem w ramach

²¹ Zarządzeniem Nr 329/17 z 30 stycznia 2017 r.

²² Zastępcą Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

„OSP-2017” objęto 36 jednostek OSP, przekazując, na podstawie umów zawartych z gminami/miastami dotację celową w łącznej kwocie 3 600,0 tys. zł²³ na zakup samochodów ratowniczo – gaśniczych. Środki wykorzystano w całości na doposażenie jednostek OSP w samochody, zgodnie z celem Zadania.

(dowód: akta kontroli str. 377-380)

Według Dyrektora Departamentu Organizacji z uwagi na specyfikę pracy Ochotniczej Straży Pożarnej Komisje dokonując wyboru wniosków brały pod uwagę różne aspekty m.in. specyfikę jednostki OSP, teren na którym działa jednostka OSP (aglomeracja, zakłady przemysłowe, chemiczne itp., lasy), ilość oraz rodzaj wyjazdów OSP, sprzęt który jednostka OSP posiada, bycie lub możliwość wejścia do ksrq, liczbę strażaków oraz ich przeszkolenie, jak również możliwości finansowe gminy oraz pozyskanie innych źródeł finansowania.

(dowód: akta kontroli str. 414)

Według Zastępcy Dyrektora Departamentu ds. Bezpieczeństwa Publicznego powołanie przedstawiciela KW PSP do Komisji miało zadanie doradcze. Wspierał wiedzą członków Komisji w podejmowaniu decyzji. Przedstawiciel KW PSP dysponował wiedzą merytoryczną i praktyczną w zakresie działań i potrzeb jednostek OSP, posiadał informacje na temat wymogów technicznych co do sprzętu i samochodów strażackich, możliwości ich zastosowań w terenie. Posiadał również pełną wiedzę na temat każdej jednostki OSP z terenu województwa mazowieckiego na podstawie przesyłanych sprawozdań/ raportów i takie dane zostały przez niego udostępnione. Były to materiały robocze przygotowywane na każde spotkanie w różnej konfiguracji w zależności od potrzeb Komisji.

(dowód: akta kontroli str. 418)

1.4. W związku z powstaniem oszczędności, w wyniku rezygnacji gmin/miast z przyznanej pomocy finansowej w ramach „OSP-2017”, Zarząd Województwa Mazowieckiego wystąpił do Sejmiku Województwa o udzielenie pomocy finansowej gminom, które zwróciły się do Województwa Mazowieckiego z prośbą o dofinansowanie zakupu samochodów, specjalistycznej odzieży ochronnej i sprzętu specjalistycznego dla 30 jednostek OSP (poza Zadaniem „OSP-2017”), tj.:

- 200,0 tys. zł Gminie Kampinos na zakup średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego²⁴,
- 300,0 tys. zł na dofinansowanie zakupu specjalistycznej odzieży ochronnej oraz sprzętu specjalistycznego 21 gminom/miastom z przeznaczeniem dla 28 jednostek OSP²⁵,
- 200,0 tys. zł Gminie Pułtusk na zakup lekkiego samochodu ratowniczo – gaśniczego²⁶.

Przekazane środki z dotacji zostały wykorzystane na poziomie 688,9 tys. zł (niewykorzystana kwota – 11,6 tys. zł została zwrócona na rachunek Urzędu).

(dowód: akta kontroli str. 338-367, 391, 399)

1.5. Analiza ośmiu umów zawartych przez Województwo Mazowieckie z gminami na dofinansowanie zakupu samochodów dla OSP²⁷ (po cztery umowy z 2016 r.

²³ Tj. 72% środków przeznaczonych w budżecie Województwa Mazowieckiego w 2017 r. na wsparcie jednostek OSP (86% łącznie ze środkami przekazanymi gminom poza zadaniem „OSP-2017”).

²⁴ Uchwała Nr 158/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 27 września 2017 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Kampinos na zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego.

²⁵ Uchwała Nr 208/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 21 listopada 2017 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom/miastom na zakup ubrań specjalistycznych ochronnych i sprzętu specjalistycznego dla OSP.

²⁶ Uchwała Nr 1267/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 19 grudnia 2017 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Pułtusk na zakup nowego lekkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego.

i 2017 r.), wykazała, że w 2016 r. wszystkie analizowane umowy zostały zawarte w związku z realizacją programu „OPS-2016-2017”, natomiast w 2017 r. dwie umowy²⁸ - w związku z realizacją zadania „OSP-2017”, a pozostałe dwie²⁹ po zakończeniu realizacji Zadania „OSP-2017”. Decyzję o zawarciu ww. dwóch umów po zakończeniu realizacji zadania „OSP-2017” podjął Zarząd Województwa Mazowieckiego w związku powstałymi oszczędnościami, wynikającymi z rezygnacji niektórych gmin z dofinansowania przyznanego im w ramach Zadania „OSP-2017”.

W przypadku wniosków złożonych w ramach Programu „OSP-2016-2017” oraz Zadania „SP-2017” ich weryfikacji dokonały Komisje powołane przez Marszałka Województwa, natomiast propozycję wyboru wniosków po zakończeniu „OSP-2017” przedstawił Zarządowi Województwa Mazowieckiego Departament Organizacji, po rozpatrzeniu zgłoszonych potrzeb przez poszczególne gminy. Wszystkie OSP wybrane do dofinansowania w ramach Programu „OSP-2016-2017” oraz Zadania „OSP-2017” należały do ksr³⁰.

Pośród analizowanych umów zawartych w 2016 r. wsparciem finansowym objęto zakup trzech średnich samochodów³¹ oraz jednego ciężkiego samochodu³², natomiast w przypadku umów zawartych w 2017 r. – trzy średnie samochody³³ i jeden lekki samochód³⁴. Przy wyborze jednostek OSP do dofinansowania wzięto pod uwagę kryteria określone w Regulaminach pracy Komisji.

Województwo Mazowieckie w ramach Programu „OSP-2016-2017” oraz Zadania „OSP-2017” udzieliło każdej gminie wsparcia finansowego w formie dotacji celowej w kwocie 100,0 tys. zł, a w przypadku wniosków rozpatrzonych po realizacji zadania „OSP-2017” w kwocie 200,0 tys. zł. W każdym analizowanym przypadku objęte dofinansowaniem zadanie zostało zrealizowane terminowo oraz zgodnie z postanowieniami zawartych umów. Wszyscy beneficjenci wykorzystali dotację zgodnie z przeznaczeniem i celem Programu/Zadania. W siedmiu przypadkach³⁵ dotacja została wykorzystana w całości, a w jednym³⁶ gmina dokonała zwrotu 1 970 zł w terminie określonym w umowie.

Do rozliczenia przekazanych środków przedłożono wymaganą dokumentację w ustalonym terminie. Urząd Marszałkowski dokonał weryfikacji rozliczeń na podstawie przedłożonej przez gminy dokumentacji, a w jednym przypadku³⁷ przeprowadzono kontrolę u beneficjenta w trakcie realizacji projektu. Zarówno weryfikacja dokumentów, jak i przeprowadzona kontrola potwierdziły prawidłową realizację zadania i nie wykazały nieprawidłowości w wykorzystaniu dotacji celowej.

(dowód: akta kontroli str. 223-228, 374-376, 392-401)

²⁷ Umowy: 10/OR/BP-I/D/16-Gmina Skórzec; 26/OR/BP-I/D/16-Gmina Korczew; 43/OR/BP-I/D/16-Gmina Wąsewo; 46/OR/BP-I/D/16-Miasto i Gmina Pilawa; 6/OR/BP-I/D/17-Gmina Jabłonna Lacka; 19/OR/BP-I/D/17-Gmina Mochowo; 76/OR/BP-I/D/3031.18.2017-Gmina Kampinos; 104/OR/BP-I/D/3031.52.2017-Gmina Pułtusk.

²⁸ Dotyczy umów: 6/OR/BP-I/D/17-Gmina Jabłonna Lacka; 19/OR/BP-I/D/17-Gmina Mochowo.

²⁹ Dotyczy umów: 76/OR/BP-I/D/3031.18.2017-Gmina Kampinos; 104/OR/BP-I/D/3031.52.2017-Gmina Pułtusk.

³⁰ Według danych, którymi dysponowała Komisja przy wyborze wniosków „OSP-2016-2017” na terenie gmin, które otrzymały wsparcie, w latach 2013-2015 odnotowano od 94 do 433 zdarzeń, a jednostki OSP w tym okresie zrealizowały od 73 do 281 wyjazdów.

³¹ Dotyczy umów: 10/OR/BP-I/D/16-Gmina Skórzec; 26/OR/BP-I/D/16-Gmina Korczew; 43/OR/BP-I/D/16-Gmina Wąsewo.

³² Dotyczy umowy 46/OR/BP-I/D/16-Miasto i Gmina Pilawa.

³³ Dotyczy umów: 6/OR/BP-I/D/17-Gmina Jabłonna Lacka; 19/OR/BP-I/D/17-Gmina Mochowo; 76/OR/BP-I/D/3031.18.2017-Gmina Kampinos.

³⁴ Dotyczy umowy 104/OR/BP-I/D/3031.52.2017-Gmina Pułtusk.

³⁵ Dotyczy umów: 10/OR/BP-I/D/16-Gmina Skórzec; 26/OR/BP-I/D/16-Gmina Korczew; 43/OR/BP-I/D/16-Gmina Wąsewo; 46/OR/BP-I/D/16-Miasto i Gmina Pilawa; 6/OR/BP-I/D/17-Gmina Jabłonna Lacka; 19/OR/BP-I/D/17-Gmina Mochowo; 76/OR/BP-I/D/3031.18.2017-Gmina Kampinos.

³⁶ Dotyczy umowy ; 104/OR/BP-I/D/3031.52.2017-Gmina Pułtusk.

³⁷ Dotyczy umowy 26/OR/BP-I/D/16-Gmina Korczew.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, dnia sierpnia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Monika Popławska
doradca prawny

³⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.